

**SLAVENSKA FRAZEOLOGIJA
I PRAGMATIKA**

**СЛАВЯНСКАЯ ФРАЗЕОЛОГИЯ
И ПРАГМАТИКА**

NAKLADNIK
KNJIGRA d.o.o.
Jabukovac 15
10000 Zagreb, Hrvatska
e-mail: knjigra@knjigra.hr

ZA NAKLADNIKA
Verica Zorić

UREDNIČE
Željka Fink Arsovski
Anita Hrnjak

RECENZENTI
Erika Kržišnik, Sveučilište u Ljubljani
Valerij M. Mokienko, Sveučilište u Sankt-Peterburgu

KOREKTURA
Željka Fink Arsovski
Anita Hrnjak
Slavomira Ribarova
Ivana Vidović Bolt
Tetyana Fuderer

SLOG, PRIJELOM I VANJSKA OPREMA
Ana Pojatina

TISAK
Tiskara Zelina d.d.
Sveti Ivan Zelina, Hrvatska

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu
Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu
pod brojem 654254

ISBN 978-953-7421-02-1

Copyright © autori članaka i KNJIGRA d.o.o., Zagreb, 2007.

Svi su članci tiskani u autorskoj redakciji.

Sva prava pridržana. Nijedan dio ove knjige ne smije se umnožavati, fotokopirati ni na bilo koji način reproducirati bez nakladnikova pismenog dopuštenja.

Tiskanje ovog zbornika pomogli su:

Zaklada Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti
Projekt *Hrvatska frazeologija* Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske
Projekt *Kontrastivno proučavanje ruskoga i hrvatskog jezika* Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske

Znanstveni skup *Slavenska frazeologija i pragmatika* organizirali su Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu i Komisija za slavensku frazeologiju Međunarodnog slavističkog komiteta.

PREDGOVOR

Komisija za slavensku frazeologiju pri Međunarodnom slavističkom komitetu osnovana je u Zagrebu 1978. godine. Od tada se frazeološke konferencije održavaju gotovo svake godine postavši svojevrsnom rujanskom tradicijom. Prošle je godine takav znanstveni skup prvi put organiziran u Hrvatskoj, na otoku Rabu, u gradu Rabu i trajao je od 17. do 19. rujna. Na prekrasnom se hrvatskom otoku skupilo stotinjak sudionika iz 16 zemalja: Rusije, Ukrajine, Bugarske, Makedonije, Srbije, Crne Gore, Slovenije, Poljske, Češke, Slovačke, Mađarske, Austrije, Njemačke, Danske, SAD-a i, naravno, Hrvatske.

Zbornik *Slavenska frazeologija i pragmatika* sadrži radove nastale na temelju referata s prošlogodišnjeg znanstvenog skupa. Autori članaka su, s jedne strane, već renomirani slavisti-frazeolozi, a s druge, mlađi slavisti koji u frazeologiji čine svoje prve korake.

Članci se mogu podijeliti na nekoliko tematskih cjelina: analiza frazema s različitih aspekata, frazemi u tekstu, frazemi u kontekstu kulture, frazeografija i korpusna lingvistika, paremiologija i aforistika, dijalektalna frazeologija. Budući da se tema znanstvenog skupa odnosila na dvije lingvističke discipline, većina članaka na neki način povezuje frazeološki i pragmatički aspekt analize. Članci su pisani na devet slavenskih jezika: hrvatskom, slovenskom, makedonskom, bugarskom, ukrajinskom, ruskom, poljskom, češkom, slovačkom.

Zbornik *Slavenska frazeologija i pragmatika* posvećen je začetnicima hrvatske frazeologije i frazeografije, prof. dr. sc. Antici Menac i prof. dr. sc. Josipu Matešiću, koji su sedamdesetih godina prošloga stoljeća pokrenuli hrvatski frazeološki korač. Živjeli su i djelovali u različitim dijelovima Europe, u Zagrebu i u Mannheimu, gdje su i osnovali svoje frazeološke škole. Ove godine slavimo njihove obljetnice – 85. rođendan prof. dr. sc. Antice Menac i 80. rođendan prof. dr. sc. Josipa Matešića. Zahvaljujemo im na svemu što su dosad učinili za hrvatsku i slavensku frazeologiju i frazeografiju, ali i za druga područja kojima su se bavili. Svi se mi frazeolozi nadamo se da ćemo i ubuduće imati priliku čitati njihove radove i listati njihove rječnike.

Sretno, dragi naši slavljenci!

dobrého odpoledne (*Good afternoon*). A právě v této souvislosti je zajímavé sledovat užití pozdravu typu *Pěkný/dobry odvícer!*, které se v nejjihnější úseku českých nářečí vztahuje k časovému úseku „mezi odpolednem i večerem“, případně v širší oblasti obecnější varianty *Dobry podvícer* (vztahující se k době „na počátku večera“ nebo „před večerem“; jinak srov.: ITSA: 262, popř. DNS).⁵

LITERATURA

- [AA] Augustinus Aurelius (1950). *O Boží obci*. Kniha XXII. Praha: Vyšehrad.
- [DNS] Holub, Zbyněk, Krejča, František a kol. (2004). *Doudlebské nářečí a slovník*. České Budějovice: Roční období.
- Jilek, František (1961). *Jihočeský člověk a jeho řeč*. České Budějovice: Krajské nakladatelství.
- Fillipec, Josef, Čermák, František (1985). *Česká lexikologie. Studie a práce lingvistické 20*. Praha: Academia.
- [OF] *K aktuálním otázkám frazeologie*. Krošlák, Ema, Krajčák, Lubomír (eds). (2001). Filozofická fakulta UKF. Katedra slovenského jazyka. Materiály z konference Intersemiotický aspekt frazeologie (7.–8. decembra 1999). Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre.
- [ITSA] Коломец, Вера Т., Линник, Татьяна Г., Лукинова, Татьяна Б. и др. (1986). *Историческая типология славянских языков. Фонетика, словообразование, лексика и фразеология*. Киев: Наукова думка.
- Koudelková, Miloslava (1984). *Ruské frazeologické srovnávací obraty se spojkou kak /v konfrontačním rusko-českém plánu/* (diplomová práce; vedoucí práce: M. Forman). České Budějovice: Pedagogická fakulta, katedra ruského jazyka a literatury.
- Kršková, Marie (1974). *Blatské rozprávky*. České Budějovice: Nakladatelství Růže
- Мокиенко, Валерий М. (1980). *Славянская фразеология*. Москва: Высшая школа.
- Mokijenko, Valerij M., Wurm, Alfred (2002). *Česko-ruský frazeologický slovník*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Novotná, Petra, Blažek, Václav (2006). *Úvahy o slovanské dialektologii: historie – současnost – budoucnost*. In: *Genius loci českého jihu západu III. Sborník III*. Regionální konference Genius loci českého jihu západu (26. 10. 2006). Plzeň – České Budějovice: Studijní a vědecká knihovna Plzeňského kraje – VŠERS České Budějovice (v tisku)
- [SČFI] *Slovník české frazeologie a idiomatiky*. Čermák, František, Hronek, Jiří, Machač, Jaroslav (eds). *Přirovnání* (1983). *Výrazy neslovesné* (1988). *Výrazy slovesné* (1994). Praha: Academia
- Ткаченко, О.В. (1979). *Сопоставительно-историческая фразеология славянских и финно-угорских языков*. Киев: Наука.
- Utěšený, Slavomír (1986). *Nářečí v jižních Čechách*. In: *Jihočeská vlastivěda. Řada A. Kultura. Jazyk*. Cuřín, František a kol. (eds.). *Nářečí, místní jména, slangy*. České Budějovice: Jihočeské nakladatelství.

Summary

Southern Bohemian phraseology in a broader Slavonic context

The article is aimed at the characteristics of phrases in the source thesaurus of Southern Bohemian areas, the assessment of the situation in these regions and on the Czech-Austrian border (or Czech-German border), and the situation in the areas inhabited by Germans. The characteristics of Slavonic phrases (particularly Russian in comparison with English), show interesting sides of their historic development. We follow the local features and semantic similarity, as well as the various traits in phrases of the region which might be reflecting similar ways of perceiving reality within the region – and a broader Slavonic context.

Key words: thesaurus, slavistics, phraseology, Southern Bohemia, local features

Klíčová slova: tezaurus, slavistika, frazeologie, jižní Čechy, místní rysy

Anita Hrnjak
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Zagreb, Hrvatska

Neke pragmatičke osobitosti supstantivnih frazema koji se odnose na čovjeka (na primjeru hrvatskih i ruskih frazema)

1. Frazeologija u cjelini po svojoj je orijentaciji izrazito antropocentrična, pa značajan broj supstantivnih frazema opisuje i karakterizira čovjeka. Kod takvih frazema osim denotativnog značenja nalazimo i čitav niz pragmatički orijentiranih elemenata značenja koji čine konotaciju frazema. Jedan od njih je informacija o pragmatičkoj namjeri govornika sadržana u ocjeni kojom se izražava odnos govornika prema onome što je frazemom iskazano. Frazeimi imaju pozitivnu ili negativnu konotaciju, ali mogu biti i ambivalentni u ocjeni.¹ Među hrvatskim i ruskim supstantivnim frazemima kojima se opisuje čovjek najmanji je broj frazema koji nose isključivo pozitivnu konotaciju. Ta činjenica ne čudi s obzirom na to da je u skladu s općom tendencijom prema kojoj frazeološkoj nominaciji podliježu u najvećem broju koncepti povezani s negativnom ocjenom. U frazeologiji obaju jezika daleko je veći broj supstantivnih frazema s negativnom konotacijom koji se odnose na čovjeka i opisuju neke nedvojbeno loše karakteristike ljudskog karaktera ili osobine koje čovjeka čine lošim ili bezvrijednim.

2. Osim ovih dvaju tipova supstantivnih frazema koji se odnose na čovjeka i u hrvatskoj i ruskoj frazeologiji nalazimo velik broj takvih frazema s ambivalentnom konotacijom. Riječ je o frazemima koji ovisno o empatiji govornika mogu biti upotrijebljeni s pozitivnom ili negativnom konotacijom. Naime, ovisno o odnosu govornika prema predmetu iskaza njegova pragmatička namjera može biti da upotrebom frazema istakne upravo pozitivne ili negativne elemente frazeološkog značenja. Kao primjer možemo uzeti niz hrvatskih i ruskih frazema kojima se opisuje iskusan čovjek koji je u životu prošao toliko toga da ga je nemoguće prevariti, iskoristiti ili pobijediti. Naime, životno iskustvo donijelo mu je određenu snalažljivost koju on može u različitim životnim situacijama iskoristiti u svoju korist. Međutim, riječ je o snalažljivosti koju bismo u određenim situacijama mogli prepoznati kao lukavost, čak i prepredenost s obzirom na činjenicu da čovjek svoje veliko životno iskustvo može iskoristiti da prevare ili iskoristi one koji takvog iskustva nemaju i ne znaju prepoznati njegove loše namjere. U ruskom jeziku u opisanom značenju nalazimo frazeme kao što su (*старый, стреляный*) *травленный волк (зверь), стреляный*

¹ Pritom treba uzeti u obzir činjenicu da je ocjena sud govornika o vrijednosti iskazanoga koju čini čitava skala vrijednosti od krajnje negativne, preko neutralne, pa do krajnje pozitivne. Stoga se frazeimi s pozitivnom ili negativnom konotacijom međusobno razlikuju prema stupnju u njima sadržane pozitivne ili negativne ocjene.

⁵ K prolinání kontaktoých zón v oblastech slovanského osídlení srov. také ITSA: 265-268.

(старый) воробей, стреляная (обстрелянная) птица, старый лис и старая лиса, a u hrvatskom ćemo jeziku u takvim situacijama koristiti frazeme *stari zec*, *lukava (stara) lija (lisica)* ili *stari lisac*. Sve navedene frazeme u upotrebi možemo pronaći bilo s pozitivnom bilo s negativnom konotacijom. Uzmimo za primjer hrvatski frazem *stari zec* i ruski *стреляный (старый) воробей*.

За тисак ćemo се већ снаћи. Мића има добре везе у "Школској књизи", а и Вујка је стари зец у том послу. (G²)

Люди весьма профессионально делают своё дело, работают там стреляные воробьи, в сравнении с которыми наши нынешние заправилы смотрятся молокососами... (A³)

Он ти је стари зец и многоћети мали, чувај га се! (G)

Не следует поддаваться чарам господина Кларка. Он стреляный воробей... на деле только ловкач-сутенёр. (A)

Kao što je iz primjera vidljivo, empatija govornika uzrokuje smještanje fokusa pažnje onoga kome je iskaz upućen bilo na pozitivne bilo na negativne elemente frazeološkog značenja, pa isti frazemi bivaju upotrijebljeni u prvim dvama primjerima s pozitivnom, a u drugim dvama primjerima s negativnom konotacijom. Međutim, svi navedeni frazemi objedinjeni ovim značenjskim poljem nemaju isti pozitivni, odnosno negativni potencijal. Neki se od njih u praksi češće upotrebljavaju s pozitivnom, dok se drugi mnogo češće povezuju s negativnom konotacijom. Jedan od osnovnih razloga za jače izraženu predispoziciju određenog frazema da preuzme pozitivnu ili negativnu konotaciju leži u semantičkom talogu frazema na temelju kojeg dolazimo do frazeološkog značenja, tj. slike u dublnskoj strukturi frazema. Prema načinu izgradnje frazeološkog značenja vrlo su slični hrvatski frazem *stari zec* i ruski frazemi (*старый, стреляный*) *травленный волк (зверь), стреляный (старый) воробей, стреляная (обстрелянная) птица*. Slika u pozadini ovih frazema ukazuje na životinju koja je u svom prirodnom okruženju u stalnoj opasnosti od čovjeka. Vuk, zec i ptice su kao divljač predmet lova, dok je vrabac predmet istrebljenja jer predstavlja štetočinu za poljoprivredu⁴. Zbog te svakodnevne životne opasnosti ove su životinje stekle veliko iskustvo preživljavanja, pa su kao i iskusan čovjek sposobne snaći se u svakoj situaciji. Upravo zbog te pozitivne težnje za preživljavanjem sadržane u slici u dubinskoj strukturi ovi će frazemi mnogo češće u upotrebi nositi pozitivnu konotaciju.

Izdanje tog slavnog starog zeca skupa s postavom koju čine ... nikako ne može biti loše. (N⁵)

Считали его непорочной и светлой личностью, а наше открытие свидетельствовало об убедительной самоуверенности этого травленного волка ... (A)

Здесь шла речь о её дедушке – старом воробье, замечательном человеке ... (A)

Но приказчик его был обстрелянная птица: он знал, как нужно отвечать, а еще более, как нужно хозяйничать. (Гоголь, Н.В., Старосветские помещики)

Hrvatski frazemi *stari lisac, lukava (stara) lija (lisica)* i ruski *старый лис и старая лиса* po svom su semantičkom talogu vrlo slični frazemima u kojima imamo sliku lovljenih životinja, ali u njima u odnosu na ranije spomenute frazeme nalazimo određene specifičnosti u značenju i upotrebi. Naime, u njima se pojavljuje lisica kao životinja koja se u naivnoj slici svijeta (produktivnoj u frazeologiji) povezuje prije svega s lukavošću i prepredenošću. Odras takvog shvaćanja nalazimo i u brojnim basnama o lukavoj lisici koja uvijek uspijeva nadmudriti svoje protivnike. Stoga je i u značenju ovih frazema naglasak na lukavosti, a u hrvatskom frazemu *lukava (stara) lija (lisica)* mnogo je frekventnija upravo pridjevka komponenta koja ukazuje na lukavost. Međutim, lukavost može biti shvaćena kao pozitivna karakteristika u smislu snalažljivosti, ali i kao loša osobina povezana s prepredenošću i lošim namjerama. Pritom nije nebitno pojavljuje li se kao frazeološka komponenta imenica u muškom ili ženskom rodu. Frazemi obaju jezika u kojima imeničku komponentu nalazimo u muškom rodu češće se upotrebljavaju s pozitivnom konotacijom, dok ćemo frazeme s imeničkom komponentom u ženskom rodu češće naći u upotrebi s negativnom konotacijom. Naime, upravo se životinja ženskog spola pojavljuje u basnama, a ona se i u poredbenim frazemima obaju jezika češće javlja kao drugi član komparacije.⁶

Ali stari lisac David Coultard neće napraviti istu grešku kao Montoya. Završava utрку superiorno i ulazi u cilj kao pobjednik. (N)

... поэтому такой великий знаток автогонок и старый лис Берни Экклстоун решил внести в гонки свежую струю и снова получил большой успех. (A)

Ali ja mislim da ona nije bolesna, već samo bezobrazna i jedna obična lukava lisica. (G)

... он вас сам посетит. Только смотрите, чтобы эта старая лиса вас не обманула ... (A)

3. Svi dosad navedeni frazemi s ambivalentnom konotacijom ovisno o empatiji govornika koriste se s pozitivnom i negativnom konotacijom, a pritom njihov veći ili manji pozitivni ili negativni konotacijski potencijal ovisi u najvećoj mjeri o slici u dubinskoj strukturi frazema. Međutim, mnogo je zanimljiviji slučaj kada stupanj pozitivnog ili negativnog konotacijskog potencijala frazema ovisi o paradigmatičkim odnosima među frazemima određenog jezika. Uzmimo za primjer niz frazema hrvatskog i ruskog jezika kojima se opisuje neobična i rijetka osoba koja svojim ponašanjem ili stavovima odudara od ostalih. Pozitivna ili negativna konotacija takvih frazema pritom će ovisiti o tome smatra li govornik da se osoba o kojoj se govori razlikuje od svoje okoline na pozitivan ili negativan način. U hrvatskom jeziku u spomenutom se značenju koriste frazemi *rijetka ptica⁷, crna ovca i bijela vrana*, dok je u ruskom jeziku takav frazem *белая ворона*. Svi ovi frazemi

6 Stoga je uobičajeno reći da je netko *lukav kao lisica*, a ne kao lisac. U ruskom jeziku također češće nalazimo poredbeni frazem *хитрый как (словно, точно) лиса (лисица)*.

7 Ruski frazeološki rječnici ne bilježe frazem koji bi po svom leksičkom sastavu odgovarao hrvatskom frazemu *rijetka ptica*, iako u upotrebi u ruskom jeziku ponekad nalazimo sintagmu *редкая птица* kojom se opisuje neobičan čovjek, čovjek koji se razlikuje od svoje okoline.

Для Голливуда ты редкая птица – человек, открыто высказывающий свои взгляды ... (A)

2 Primjer pronađen putem mrežnog pretraživača Google.

3 Primjer pronađen putem mrežnog pretraživača Апорт.

4 Smatra se da je frazem *стреляный (старый) воробей* nastao elipsom od poslovice *Старого (стреляного) воробья на мякине не проведёшь*. Riječ je o poslovice koja ukazuje na problem koji vrapci predstavljaju poljodjelcima. Usp. Бирхих, Мокиенко, Степанова (1998: 98).

5 Primjer pronađen u publicističkom tekstu.

utemeljeni su na slici životinje koja je u prirodi vrlo rijetka, pa stoga odudara od svoje okoline. Hrvatski frazem *crna ovca* utemeljen je na znanju govornika o tome da su ovce u prirodi obično bijele boje, a crna boja kod ove je životinjske vrste iznimno rijetka. Riječ je o frazemu s ambivalentnom konotacijom koji se izuzetno rijetko upotrebljava s pozitivnom konotacijom, tj. gotovo ga u pravilu u upotrebi nalazimo s negativnom konotacijom. Razlog tome nije samo činjenica da semantički talog ukazuje na životinju koja odudara od svoje okoline bojom, već upravo činjenica da se radi o životinji crne boje, boje koja općenito u jeziku, pa tako i frazeologiji, ima izrazito negativnu simboliku.

Za sindikalne kolege on je predstavljao crnu ovcu koja razbija zajedništvo i slabi moć sindikata. (G)

Kod hrvatskog frazema *bijela vrana* i njegovog ruskog ekvivalenta po leksičkom sastavu *белая ворона* riječ je o albino vrani, izuzetno rijetkoj u životinjskom svijetu, a u pozadini hrvatskog frazema *rijetka ptica* ukazuje se na neodređenu rijetku ptičju vrstu. Kod ovih frazema sitne razlike u semantičkom talogu određuju veću ili manju vjerojatnost da se određeni frazem upotrijebi s pozitivnom ili negativnom konotacijom. Naime, za rijetku pticu gotovo uvijek pretpostavljamo da je lijepa, u najmanju ruku neobična i zanimljiva životinja, dok je kod albino vrane ipak naglasak na činjenici da se radi o svojevrsnoj anomaliji koja je čini neobičnom. Zato hrvatski frazem *rijetka ptica* češće nosi pozitivnu konotaciju, a ruski frazem *белая ворона* nalazimo u upotrebi mnogo češće s negativnom konotacijom.

Družijanić je zaista rijetka ptica na HTV nebu koja je sasvim (zasad) korektna: ima ugodnu pojavu, ugodan glas, nastoji ne komentirati već informirati ... (N)

Дружные упреки в том, что он белая ворона, подозрительный тип и, вообще, не совсем русский человек, Плехов переносил стоическу. (A)

Međutim, hrvatski frazem *bijela vrana*, suprotno očekivanjima, za razliku od ruskog frazema istog leksičkog sastava u upotrebi nalazimo mnogo češće s pozitivnom konotacijom.

Alex Proyas, bijela vrana u svijetu "robota". Proyas je nesumnjivo darovit i nadahnut redatelj, za razliku od većine neinventivnih "veličina" ... (G)

... napominjem, većina (zato što se ipak može naći bijela vrana) imaju primitivne stavove i razmišljanja. (G)

Na prvi pogled može nam se učiniti neočekivanom upotreba ovoga frazema uglavnom s pozitivnom konotacijom, ali treba uzeti u obzir činjenicu da su frazemi jednoga jezika u stalnoj međusobnoj interakciji, pa tako i u ovom slučaju na konotativni potencijal frazema *bijela vrana* utječe drugi, ranije spominjani hrvatski frazem sličnog značenja – *crna ovca*. Naime, crna i bijela boja dva su suprotna kraja kromatske ljestvice i u jeziku najčešće imaju sasvim suprotno simboličko značenje. Crno se povezuje s lošim, zlim, nemoralnim, a bijelo s dobrim, čistim, nevinim. Tako za konotativni potencijal frazema *bijela vrana* postaje bitna simbolička vrijednost bijele boje u istoj mjeri u kojoj je za frazem *crna ovca* važan negativni simbolički predznak crne boje. Za razliku od situacije u hrvatskoj frazeologiji, u ruskom frazeološkom fondu ne postoji frazem utemeljen na slici crne ovce, pa *белая ворона* ima u većoj mjeri negativni konotativni potencijal.

4. Analiza provedena u ovome radu pokazala je da su supstantivni frazemi koji se odnose na čovjeka vrlo zanimljiv i prikladan materijal za proučavanje načina na koji u frazemima funkcionira pragmatička dimenzija njihova značenja. Iz primjera upotrebe frazema s ambivalentnom konotacijom vidljiva je tendencija da više ili manje izraženi pozitivni ili negativni konotativni potencijal ovisi o semantičkom talogu frazema, tj. slici u dubinskoj strukturi frazema na temelju koje se stvara frazeološko značenje. Pritom slikom može biti potenciran pozitivni ili negativni element frazeološkog značenja, pa frazem nalazimo češće u upotrebi s pozitivnom ili negativnom konotacijom. Analiza je također pokazala da osim slike u pozadini frazema na konotativni potencijal frazema ponekad mogu utjecati i međufrazemski odnosi u frazeološkom fondu određenog jezika. Na taj način složeni i višeslojni odnosi među frazemima mogu neizvornim govornicima otežati korištenje određenim frazemima, osobito s obzirom na činjenicu da pragmatički element frazeološkog značenja često nije u dostatnoj mjeri uključen u semantički opis značenja frazema u frazeografskoj praksi. Upravo zato pragmatička komponenta frazeološkog značenja predstavlja veliki izazov za sva buduća frazeološka istraživanja.

LITERATURA

- Fink-Arsovski, Ž. (2002). *Poredbena frazeologija*. Zagreb: FF press.
- Hrnjak, A. (2005). *Frazemi s bojom kao komponentom (na primjeru hrvatskih i ruskih frazema)* (magistarski rad, rukopis). Zagreb: Filozofski fakultet.
- Menac, A., Fink-Arsovski, Ž., Venturin, R. (2003). *Hrvatski frazeološki rječnik*. Zagreb: Naklada Ljevak.
- Pintarić, N. (2002). *Pragmami u komunikaciji*. Zagreb: Zavod za lingvistiku Filozofskog fakulteta.
- Бирих, А.К., Мокиенко, В.М., Степанова, Л.И. (1997). *Словарь фразеологических синонимов русского языка*. Ростов-на-Дону: Феникс.
- Бирих, А.К., Мокиенко, В.М., Степанова, Л.И. (1998). *Словарь русской фразеологии (историко-этимологический справочник)*. Санкт-Петербург: Фолио-пресс.
- Телия, Б.Н. (1996). *Русская фразеология. Семантический, прагматический и лингвокультурологический аспекты*. Москва: Школа: "Языки русской культуры".
- Эмирова, А.М. (1988). *Русская фразеология в коммуникативном аспекте*. Ташкент: Фан.

Summary

Some pragmatic characteristics of nominal idioms concerning man (on the example of Croatian and Russian idioms)

A considerable number of nominal idioms is used in order to describe and characterize man. A significant part of such idioms, apart from their denotative meaning, is information about the speaker's pragmatic intention: enclosed in the judgement expressing the speaker's view of what is being said in an idiom. Croatian and Russian nominal idioms are mostly ambivalent in judgement, but in both languages such idioms can express exclusively positive or negative connotation. In this paper all three types of idioms are being analyzed with a special emphasis laid on Croatian and Russian idioms with a similar meaning, but different connotation.

Key words: nominal idioms concerning man, Croatian phraseology, Russian phraseology, connotative meaning of idioms

Кljučne riječi: supstantivni frazemi koji se odnose na čovjeka, hrvatska frazeologija, ruska frazeologija, konotativno značenje frazema

